

*Projekt spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov
Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci
Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko - Slovenská republika 2007 – 2013*

Album je vydaný v rámci projektu
„LITERÁRNE REMINISCENCIE“
PL-SR/ZA/IPP/II/103

Názov: PETER JILEMNICKÝ - album

Zostavovateľka: Janka Mudríková

Prekladateľ: Igor Husák

Grafický návrh, technické spracovanie a tlač: Kamil Ďurný - Štúdio D, Čadca

Jazyková úprava: Mária Rosinová

Vydala: Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovacej
pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

Rok: 2012

Fotografie: Archív Kysuckej knižnice v Čadci
a Archív literatúry a umenia SNK v Martine

Vydané v edícii, ktorá vznikla v rámci uvedeného projektu:
Albumy významných spisovateľov a publicistov – osobnosti Kysúc a Žywca

JILJEMNICIKŮ

Peter

politik, diplomat a spisovateľ

*Narodil sa 18. marca 1901 v Letohrade.
Zomrel 19. mája 1949 v Moskve.*

*So snúbenicou Ruženou Hudcovou v roku 1925, 25. 8. 1928 sa s ňou oženil.
Stála po jeho boku až do roku 1947, kedy zomrela na tuberkulózu.*

Rodný dom Petra Jilemnického na námestí mesta Kyšperk (dnešný Letohrad).

Svrčinovské kopanice so školou U Deja, kde pôsobil Peter Jilemnický v rokoch 1923 - 1925.

Peter Jilemnický (sediaci uprostred) so svojou triedou vo Svrčinovci v roku 1925

V roku 1925 prešiel Peter Jilemnický na štátnu ľudovú meštiansku školu do Čadce, na uvoľnené miesto po Ondrejovi Jariabkovi.

Pole neorané

Peter Jilemnický
Obrané ľudskúcej
mádrože

Prvé vydanie Pola neoraného roku 1922

Faksimile nápisovej stránky z Pola neoraného

Karikatura št. Bednára i delu Pola neoraného

*V bratislavskom rozhlasovom štúdiu v roku 1937
s Ľudom Zúbkom, Fraňom Kráľom a Zuzkou Zguriškou*

*Ukladanie urny Petra Jilemnického do pamätníka
v Urnovom háji v Bratislave v roku 1972*

„Mnohí sa čudujú, prečo píšem po slovensky, súc-
rodený Čech. Ja sa nečudujem. Ešte som len do ľud-
dovej školy chodil a už som rozprával po slovensky.
Sám som sa naučil z Kálalovej knihy „Na krásnom
Slovensku“, ktorú som vtedy dostal na Vianoce
a veľmi som si ju obľúbil. Už vtedy sa mi najviac pá-
čili obrázky z Kysúc. Od tých čias neprešiel našim
mestečkom ani jeden drotár, aby som ho nezavie-
dol k nám domov a potom neodprevádzal do sused-
ných dedín,“ napísal Peter Jilemnický v decembri
1930 do dotazníka Literárneho odboru Matice slo-
venskej o svojich vzťahoch k Slovensku.

„Na Kysuciach som žil vo Svrčinovci na kopani-
ciach, medzi ľuďmi a vždy s ľuďmi. Ľud (a jeho spo-
ločensko-hospodárske pomery) vždy bol, je a bude
zdrojom mojej literárnej práce. Je slovenská – lebo
by som dnes inakšie ani písať nevedel.“

JILEMNICKÝ

Peter

- narodil sa 18. 3. 1901 v Kyšperku /v súčasnosti Letohrad
okres, Žamberk, ČR/
- vzdelanie získal na meštianskej škole v Kyšperku a v Červe-
nej Vode, pokračoval na Strednej poľnohospodárskej škole
v Chrudimi, no nakoniec maturoval na učiteľskom ústave
v Leviciach, dva roky študoval aj na Štátnom ústave žurnalisti-
ky v Moskve (od 1. 9. 1927)
- učiteľskú kariéru začal v roku 1921 vo Verměřoviciach
- 1. 10. 1921 nastúpil na vojenskú prezenčnú službu na Sloven-
sku - najskôr bol v Rimavskej Sobote, neskôr v Radvani /v sú-
časnosti časť Banskej Bystrice; 1. vojenskú službu vykonával
v rokoch 1921 až 1923; v Banskej Bystrici sa zblížil s Klemen-
tom Gottwaldom a v roku 1922 vstúpil do KSČ
- v roku 1923 začína učiť na Kysuciach vo Svrčinovci
- v roku 1925 bol preložený do Čadce; publikuje literárne práce
v periodikách Proletárka, Hlas ľudu, DAV, Pravda chudoby
- 12. 7. 1926 odchádza do mesta Pišpek /neskôr Frunze/ v Kir-
gizsku s výrobným družstvom Interhelpe
- od roku 1928 pôsobil ako redaktor Pravdy v Ostrave
- 25. 8. 1928 sa oženil s Ruženou Hudcovou
- 1. 6. 1929 nastupuje ako učiteľ v Trnave, no o rok neskôr už učí
v Šajdikových Humenciach

JILEMNICKÝ

Peter

- 1. 9. 1932 sa stáva správcom štátnej ľudovej školy v Kostolci, ale
- 6. 9. 1936 zasa odchádza na školu v Jure pri Bratislave; v roku 1939 bol pozbavený učiteľského miesta a odchádza do Čiech; učí v Budislave a Jarošove v okolí Litomyšle
- v roku 1931 s manželkou navštívili Rusko a Kirgizsko
- v Kostolci ho v roku 1934 navštívili českí básnici Josef Hora a František Holas
- v júni 1939 po vyhlásení samostatného Slovenského štátu odchádza do Čiech spolu so 60 tisíckami osôb českej štátnej príslušnosti
- v roku 1942 bol zatknutý gestapom, väznený v Pardubiciach, Terezíne a v Litoměřiciach a v roku 1943 ho odsúdili na 8 rokov nútených prác a straty cti, následne bol prevezený do koncentračného tábora Giebro a Dessau v Nemecku
- 1. 5. 1945 prichádza do Bratislavy; pôsobí na povereníctve školstva a osvety ako prednosta oddelenia starostlivosti o mládež; je poslancom Národného zhromaždenia
- v roku 1947 sa stáva delegátom Československej republiky vo Vseslovanskom výbore v Belehrade; zomrela mu manželka Ružena; vychádza mu román Kronika
- v roku 1948 sa znovu oženil a vzal si za manželku Olgu Pivkovú; odchádza do Moskvy ako kultúrny ataše čs. veľvyslanectva
- 19. 5. 1949 v Moskve náhle zomrel na srdcový záchvat
- 24. 5. 1949 je menovaný národným umelcom (in memoriam)

JILEMNICKÝ

Peter

pseudonymy: Al Arm, Peter Malý, Peter Hron)

Počiatkové obdobie jeho literárnej tvorby korešponduje s poéziou, najmä s Nezvalovým poetizmom a začiatčnou tvorbou aj Ladislava Novomeského. Zo začiatku možno pozorovať v jeho tvorbe prvky expresionizmu, neskôr sa objavuje silné sociálne cítenie, autobiografické prvky a politické názory, ale i lyrika a opisy prírodných krás (napr. Kysúc). Veľká časť jeho diel ostala len v rukopisnej forme.

Jilemnický je hodnotený ako najnadanejší prozaik socialistickej literatúry medzi dvoma vojnami. Jeho dielo tvorí prechod k druhej fáze socialistickej literatúry po roku 1945 a stalo sa tak akýmsi kľúčovým bodom. Bolo aj vzorom, aj stredobodom polemiky, ba niekedy sa považuje aj za zdroj schematizmu podaktorých diel päťdesiatych rokov.

História jilemnického tvorby a knižných vydání jeho diel

- 1921 – **Devadesátdevět koní bílých**, prozaická prvotina
- 1924 – 1925 – **Červená sedma**, výber z prozaickej tvorby z týchto rokov zhrnutý do zbierky
- 1925 – **Štrajk**, proletárska dráma
- 1929 – **Vítězný pád**, románová prvotina, ktorej dej sa odohráva dva roky po vojne na Kysuciach; román, nie je ešte poznačený socialistickým realizmom
- 1929 – **Dva roky v kraji Sovietov** – kniha reportáží
- 1930 – **Zuniaci krok** - román, ktorý opisuje život na čiernomorskom pobreží
- 1932 – **Pole neorané** – román, v ktorom opisuje život na Kysuciach počas hospodárskej krízy; má črty socialistického realizmu
- 1934 – **Kus cukru** - román
- 1937 – **Kompas v nás** – román, v ktorom opisuje zážitky z Kostolca
- 1938 – vychádza mu súbor noviel: **Návrat**, **Prievan**, **Tma**, **Sklári**
- 1947 – **Kronika** – román o prostých ľuďoch a ich boji proti nemeckým a domácim fašistom; je to doteraz jedna z najlepšie napísaných prác o SNP a jeho hrdinoch; posledné autorovo dielo
- 1955 – **Tri rozprávky**, próza pre deti, vyšla posmrtné

Literárna tvorba